

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Dějiny Židů v Chlumci n. Cidl.

Zpracoval

prof. A. Martínek v Jičíně.

Jako v jiných českých obcích i zde byli Židé od dávných dob usedlí. Nejstarší zmínka o nich jest v privilegiu Viléma Zuba z Landštejna z r. 1492, kdež mezi jiným se praví, že Žid Michal smí porážeti maso jakékoliv.

R. 1550 v úterý na den Rozeslání apoštolů Páně koupil Žid Vačkař dům za vodou od bednáře Křížka za 27½ kopy grošů. T. r. platí Žid Jakubec ze tří provazcův o sv. Martině 12 gr. (man. 4). Rovněž t. r. usneseno na radnici, aby prodavači před radnicí, tedy i Židé, platili z míst, jak se s nimi ujedná (man. 415).

R. 1553 Žid Manases platil za grunt, později i jeho manželka Fladra. Grunt ten koupil r. 1556 Adam Žid (grunt. kn. N¹⁶, str. 451).

R. 1557 vyšel královský mandát, aby Židé, jimž kladeny za vinu časté požáry, z království vyšli, ale již rok nato mnohými mandáty bylo jim dáno příročí, takže mnozí z vypovězených buď zemí vůbec nepustili, nebo po nějaké době se opět vrátili. Na takový mandát naráží Žid ve smlouvě s litoměřickým měšťanem. Smlouva ta zní: V pondělí po Novém létě r. 1558 Jakub Žid se Zlatkou, manželkou svou, osedlí v Ch., jsou dlužni slovuťnému panu Volfovi Mincerovi, měšténinu města Litoměřice, ve zboží a věci krámské a koření a barchany a 41½ 20 gr., vše českých. Nemohouc jemu takové summy pojednou dáti, učinili s ním smlouvu, že mu budou, počínajíc na Nové léto 1558, každého roku platiti 5 kop gr. až do vyplnění té summy, jestliže Židé budou moci milost při J. Královské Mti objednat. A pakli bychom přece ven z země podle vyšlého J. K. Mti mandátu jíti měli, tedy v té summě témuž panu Volfovi i jeho dědicům dům svůj, kterýž máme v té obci Chlumecké i statek všecek, který máme nebo míti budeme, movitej i nemovitej zvlášť, což by za tu summu vejš oznámenou stačiti mohlo, tímto zápisem zavazujeme mimo všecky své věřitele a tímto zápisem tak zapraviti připovídáme beze všech obmyslů, kteréž by tomuto zápisu na nejmenší překážku byly. (Grunt. kn. I, str. 26.)

Židé v Ch. platili za zahradu obecní 5 gr. o sv. Jiří a o sv. Havle též. Když se vystěhovali, měl ji Jan Pachta. (Man. 4.) Po návratu vzali ji Židé opět za týž pacht. (Grunt. kn. N⁴, str. 5.)

R. 1558, kdy asi Židé v Ch. nebyli, platí Fabian tesař ze zahrady, kde se Židé pochovávali, každého ouroku 5 gr. a slepici. (Manuál měst., str. 98.) Kde se asi nalézal žid. hřbitov, o němž jest tuto zmínka, nelze dnes přesně určit. Pravděpodobně byl naproti kostelíku sv. Trojice.

R. 1572 Daniel Vačkař koupil od Jana Voříška, krejčího, domek na valech za 17 kop gr. (Grunt. kn. I, 180.)

R. 1624 v pondělí na den sv. Kateřiny Marek Ve-

selský Žid, při právě rychtáře žid. v městech pražských, zapsal v dluhu svém uroz. pánu Václavovi ze Vchynic a z Tetova 230 širokých tolarů, ale maje takového dluhu platcem býti, pryč jest ušel. Však mezitím nemohouce J. M. pán k témuž Markovi Židu, jakožto k pravému jistci přijíti, Josefa Veselského Žida, obyvatele při městě Ch., jakožto vlastního otce téhož Žida spolu s manželkou jeho jest se jich ujal a svého na týchž manželích postihal, kteřížto na tyto termíny platci býti rukou dáním přislíbili: ihned při tomto zápisu v hotově 56 širokých tolarů odvésti mají a ostatek každého měsíce po 10 širokých tolarích až do zaplacení té vši summy. (Knihy smluv K₃, str. 55.)

R. 1628 31. srpna obstavil Jan Michal Smidarský, písař, duchodní panství dymskurského, Žida Jakuba před úrad, že jest dlužen za dobytek 16 kop 34 gr. 2 d. míš., o více mimo to p. Albrechtu Klusákovi dluhu 50 kop míš. Jakub Žid proti tomu za odpověď dal, že jest 20 kop míš. dlužen, však že jest na to od sebe odvedl obstavujícimu nížeapsaným způsobem, co se dluhu J. M. Páně dotýče takto: sukničky 2 červené za 9 kop, čaprakův 3 tucty 3 kopy, kalounův hedváb. 24 loket 2 kopy 30 gr., štučku freiberk 3 kopy, šafránu 1 lot 1 kopa, pepře ½ libry 45 gr., zázvoru ½ libry 35 gr., tkaniček charasových a nitěných 10 štuček 5 kop, hřebíku 1 lot 18 gr., květu 1 lot 18 gr., punčošek vázaných 3 páry 45 gr., nitek modr. a bíl. 30 gr. Co dluhu p. A. Klusáka se dotýče, tomu odpírá, že mu ničím povinen není. (Právo měst a sedění 2, str. 200.)

R. 1630 dne 5. června. Mojžíš Žid Veselský dostal se z poručení p. Jana Oktaviana ze Vchynic a z Tetova z hodných a slušných příčin do vězení zámeckého, že jest Markovi Veselskému Židu, bratru svému, falešnou kvitanci na jméno Leble Mirovice Žida a v ní dřívěji, nežli psána byla, o ½2. léta datum položiti dal. Pán chtěl jej k apellaci dáti a té vejповědi za napravení žádati. Ale na velikou a slzavou prosbu téhož Žida, jako i na přímluvy za něj k pánu učiněné, prohlédaje k jeho prodlouženému vězení, jsouce víceji k milostivosti, nežli k přísnosti nakloněn, na ten čas od toho na ten způsob upouští ráčí, totiž: aby Žid za sebe jisté hodnověrné rukojmě při tomto právu města Chlumce n. C. zapsati dal, kteříž by za něj rukou společnou a nerozdílnou slíbili a v rukojmí se postavili, že se nyní ani na budoucí časy žádným vymyšleným způsobem, což by lest, chytrost aneb fortelové židovství vymysliti mohli, proti J. M. pánu, tak Leblovi Mirovicovi Židu v žádné praktikování vydávati nechce a nebude; jinak mají ho rukojmové zase do toho místa a vězení, z kteréhož jej vyručili, postaviti. On pak často jmenovaný Mojžíš Veselský Žid pro takové své přečinění beze vši milosti na hrdle